Ediție provizorie

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

7 august 2018(*)

„Trimitere preliminară – Drept de autor și drepturi conexe – Directiva 2001/29/CE – Societate informațională – Armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și ale drepturilor conexe – Articolul 3 alineatul (1) – Comunicare publică – Noțiune – Publicarea pe un site internet, fără autorizația titularului dreptului de autor, a unei fotografii publicate în prealabil, fără măsuri de restricționare și cu autorizația titularului respectiv, pe un alt site internet – Public nou”

În cauza C-161/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), prin decizia din 23 februarie 2017, primită de Curte la 31 martie 2017, în procedura

Land Nordrhein-Westfalen

împotriva

Dirk Renckhoff,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul M. Ilešič (raportor), președinte de cameră, domnul A. Rosas, doamnele C. Toader și A. Prechal și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: doamna R. Șereș, administrator,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Land Nordrhein-Westfalen, de M. Rümenapp, Rechtsanwalt;

– pentru domnul Renckhoff, de S. Rengshausen, Rechtsanwalt;

– pentru guvernul francez, de D. Segoin, în calitate de agent;

– pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de F. De Luca, avvocato dello Stato;

– pentru Comisia Europeană, de J. Samnadda și de T. Scharf, în calitate de agenți,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 7 februarie 2018,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 25 aprilie 2018,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Land Nordrhein-Westfalen (landul Renania de Nord-Westfalia, Germania), pe de o parte, și domnul Dirk Renckhoff, fotograf, pe de altă parte, în legătură cu utilizarea fără autorizație de către o elevă a unei școli situate în circumscripția teritorială a landului respectiv a unei fotografii realizate de domnul Renckhoff și liber accesibile pe un site internet, în scopul ilustrării unei lucrări școlare publicate de această școală pe un alt site internet.

Cadrul juridic

3 Considerentele (3), (4), (9), (10), (23) și (31) ale Directivei 2001/29 enunță:

„(3) Armonizarea propusă va ajuta la punerea în aplicare a celor patru libertăți ale pieței interne și se referă la respectarea principiilor fundamentale ale dreptului, în special proprietatea, inclusiv proprietatea intelectuală, libertatea de exprimare și interesul public.

(4) Printr-o certitudine juridică sporită și oferind un grad ridicat de protecție a proprietății intelectuale, un cadru juridic armonizat privind dreptul de autor și drepturile conexe va încuraja investiții substanțiale în creativitate și inovație, inclusiv în infrastructura rețelei, și va favoriza dezvoltarea și o mai mare competitivitate a industriei europene, atât în domeniul furnizării de conținut, cât și în domeniul tehnologiei informaționale și, în general, în numeroase sectoare industriale și culturale. Se va asigura astfel păstrarea locurilor de muncă și se va încuraja crearea de noi locuri de muncă.

[…]

(9) Orice armonizare a dreptului de autor și a drepturilor conexe trebuie să aibă la bază un nivel ridicat de protecție, deoarece aceste drepturi sunt esențiale pentru creația intelectuală. Protecția lor contribuie la menținerea și dezvoltarea creativității în interesul autorilor, artiștilor interpreți sau

executanți, producătorilor, consumatorilor, culturii, industriei și publicului larg. În consecință, proprietatea intelectuală a fost recunoscută ca parte integrantă a proprietății.

(10) Autorii sau artiștii interpreți sau executanți trebuie să primească o remunerație adecvată pentru utilizarea operelor lor, pentru a-și putea continua munca creativă și artistică, la fel ca și producătorii, pentru a putea finanța această muncă. Investiția necesară pentru a produce produse ca fonograme, filme sau produse multimedia și servicii, cum ar fi «serviciile la cerere», este considerabilă. Pentru a asigura o astfel de remunerație și pentru a obține un randament satisfăcător al investiției, este necesară o protecție juridică adecvată a drepturilor de proprietate intelectuală.

[…]

(23) Prezenta directivă trebuie să armonizeze într-o mai mare măsură dreptul de autor asupra actelor de comunicare publică. Acest drept trebuie înțeles în sens larg ca acoperind orice comunicare către public care nu este prezent în locul de proveniență a comunicării. Acest drept include orice transmisie sau retransmisie, de orice natură, a unei opere către public, prin cablu sau fără cablu, inclusiv radiodifuziunea. Acest drept nu ar trebui să includă niciun alt act.

[…]

(31) Trebuie păstrat un echilibru just între drepturile și interesele diverselor categorii de titulari de drepturi, precum și între acestea și drepturile și interesele utilizatorilor de obiecte protejate. […]”

4 Articolul 3 din Directiva 2001/29, intitulat „Dreptul de comunicare publică a operelor și dreptul de a pune la dispoziția publicului alte obiecte protejate”, prevede la alineatele (1) și (3):

„(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.

[…]

(3) Drepturile menționate la alineatele (1) și (2) nu se epuizează prin niciun act de comunicare publică sau de punere la dispoziția publicului în sensul prezentului articol.”

5 Articolul 5 din Directiva 2001/29, intitulat „Excepții și limitări”, prevede la alineatul (3) litera (a):

„Statele membre pot să prevadă excepții sau limitări la drepturile prevăzute la articolele 2 și 3 în următoarele cazuri:

(a) utilizarea în scopul unic de ilustrare în cadrul procesului educativ sau al cercetărilor științifice, atât timp cât sunt indicate sursele, inclusiv numele autorului, cu excepția cazurilor în care acest lucru se dovedește imposibil și în măsura justificată de scopurile necomerciale urmărite.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

6 Domnul Renckhoff, reclamant care a sesizat Landgericht Hamburg (Tribunalul Regional din Hamburg, Germania), este fotograf. Stadt Waltrop (orașul Waltrop, Germania), care era inițial pârât în primă instanță, dar care nu mai este parte în litigiul principal, are în răspunderea sa Gesamtschule din Waltrop (instituție de învățământ secundar din Waltrop, denumită în continuare „școala”). Landul Renania de Nord-Westfalia (Germania), de asemenea pârât în primă instanță, este însărcinat cu inspecția școlii și este angajatorul profesorilor acesteia.

7 Începând cu data de 25 martie 2009, se putea consulta pe site-ul internet al școlii o lucrare redactată de o elevă a acesteia în cadrul unui atelier lingvistic propus de școală, care cuprindea, cu titlu ilustrativ, o fotografie realizată de domnul Renckhoff (denumită în continuare „fotografia”), pe care eleva respectivă o descărcase de pe un site internet destinat călătoriilor (denumit în continuare „site-ul internet de călătorii”). Fotografia se afla pe acest site fără vreo măsură de restricționare care să împiedice descărcarea sa. Sub aceasta, eleva menționase o referință privind site-ul respectiv.

8 Domnul Renckhoff susține că nu a acordat drept de utilizare decât operatorilor site-ului internet de călătorii și pretinde că publicarea fotografiei pe site-ul internet al școlii aduce atingere dreptului său de autor. El a solicitat instanței competente în primă instanță ca, sub sancțiunea plății unei penalități cu titlu cominatoriu, să fie interzis în landul Renania de Nord-Westfalia să se reproducă ori să se permită reproducerea și/sau punerea la dispoziție sau să se permită punerea la dispoziția publicului a fotografiei și, cu titlu subsidiar, să se permită elevilor să reproducă fotografia în scopul postării pe internet. Acesta a solicitat de asemenea plata de către landul respectiv a unei sume de 400 de euro cu titlu de despăgubiri.

9 Întrucât acțiunea formulată de domnul Renckhoff a fost admisă în parte, landul Renania de Nord-Westfalia a fost obligat să retragă fotografia de pe site-ul internet al școlii și să plătească o sumă de 300 de euro, majorată cu dobânzi.

10 Cele două părți au formulat apel împotriva acestei hotărâri în fața Oberlandesgericht Hamburg (Tribunalul Regional Superior din Hamburg, Germania), care a considerat în special că fotografia era protejată de dreptul de autor și că publicarea sa pe site-ul internet al școlii a adus atingere drepturilor de reproducere și de punere la dispoziția publicului al căror titular este domnul Renckhoff. Această instanță a apreciat că împrejurarea că fotografia era deja accesibilă tuturor fără restricție pe internet, înainte de faptele care au dat naștere litigiului, era lipsită de relevanță întrucât reproducerea fotografiei pe server și punerea la dispoziția publicului care a avut loc pe site-ul internet al școlii a determinat o „deconectare” de publicarea inițială pe site-ul internet de călătorii.

11 Sesizată cu recurs, instanța de trimitere consideră că soluția acestui recurs depinde de interpretarea articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29. În special, această instanță are îndoieli cu privire la îndeplinirea cerinței consacrate de jurisprudență potrivit căreia comunicarea către publicul în cauză trebuie să fi fost făcută către un public „nou”.

12 În aceste condiții, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Inserarea pe o pagină proprie de internet, liber accesibilă publicului general, a unei opere accesibile publicului general, cu autorizația titularului drepturilor de autor, pe o pagină de internet străină constituie o punere la dispoziția publicului în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 atunci când opera a fost mai întâi copiată pe un server și de acolo a fost descărcată pe propria pagină de internet?”

Cu privire la întrebarea preliminară

13 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă noțiunea „comunicare publică”, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, trebuie interpretată în sensul că include publicarea pe un site internet a unei fotografii publicate în prealabil, fără măsuri de restricționare și cu autorizația titularului dreptului de autor, pe un alt site internet.

14 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că o fotografie poate fi protejată de dreptul de autor cu condiția ca o astfel de fotografie să fie o creație intelectuală a autorului, care reflectă personalitatea acestuia și care se manifestă prin alegerile libere și creative ale autorului făcute cu ocazia realizării fotografiei respective, aspect care trebuie verificat de instanța națională în fiecare cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 decembrie 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punctul 94).

15 În ceea ce privește aspectul dacă publicarea pe un site internet a unei fotografii publicate în prealabil, fără măsuri de restricționare și cu autorizația titularului dreptului de autor, pe un alt site internet constituie o „comunicare publică”, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, trebuie amintit că această dispoziție prevede că statele membre atribuie autorilor dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor.

16 Din aceasta rezultă că, sub rezerva excepțiilor și a limitărilor prevăzute exhaustiv la articolul 5 din Directiva 2001/29, trebuie să se considere că orice utilizare a unei opere realizată de un terț fără un astfel de consimțământ prealabil aduce atingere drepturilor autorului acestei opere (Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Soulier și Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, punctul 34, precum și jurisprudența citată).

17 Întrucât articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 nu precizează noțiunea „comunicare publică”, trebuie să se stabilească sensul și domeniul de aplicare ale acestei noțiuni în raport cu obiectivele urmărite de această directivă și în raport cu contextul în care se integrează dispoziția interpretată (Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punctul 21 și jurisprudența citată).

18 În această privință, trebuie amintit că din considerentele (4), (9) și (10) ale Directivei 2001/29 rezultă că aceasta are drept obiectiv principal să instituie un nivel ridicat de protecție în favoarea autorilor, permițându-le acestora să obțină o remunerație adecvată pentru utilizarea operelor lor, în special cu ocazia unei comunicări publice. În consecință, noțiunea „comunicare publică” trebuie interpretată în sens larg, astfel cum se arată, de altfel, în mod explicit în considerentul (23) al acestei directive (Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punctul 22 și jurisprudența citată).

19 Astfel cum Curtea a statuat în mod repetat, din articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 reiese că noțiunea de „comunicare publică” asociază două elemente cumulative, și anume un „act de comunicare” a unei opere și comunicarea „publică” a acesteia din urmă (Hotărârea din 16 martie 2017, AKM, C-138/16, EU:C:2017:218, punctul 22, și Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein, C-160/15, EU:C:2017:456, punctul 24, precum și jurisprudența citată).

20 În ceea ce privește primul dintre aceste elemente, și anume existența unui „act de comunicare”, astfel cum reiese de la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, pentru ca un „act de comunicare” să existe, este suficient în special ca o operă să fie pusă la dispoziția publicului, astfel încât persoanele care îl compun să poată avea acces la aceasta, fără a avea relevanță dacă ele utilizează sau nu utilizează această posibilitate (Hotărârea din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctul 19, și Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punctul 31, precum și jurisprudența citată).

21 În speță, publicarea pe un site internet a unei fotografii publicate în prealabil pe un alt site internet, după ce a fost copiată în prealabil pe un server privat, trebuie calificată drept „punere la dispoziție” și, în consecință, drept „act de comunicare”, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29.

Astfel, o asemenea publicare dă vizitatorilor site-ului internet pe care este efectuată această publicare posibilitatea de a avea acces la fotografia respectivă pe acest site internet.

22 În ceea ce privește al doilea dintre elementele sus-menționate, și anume ca opera protejată să fie efectiv comunicată unui „public”, din jurisprudența Curții reiese că noțiunea „public” privește un număr nedeterminat de potențiali destinatari și presupune, de altfel, existența unui număr destul de important de persoane (Hotărârea din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctul 21, și Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punctul 27, precum și jurisprudența citată).

23 În speță, rezultă că un act de comunicare precum cel menționat la punctul 21 din prezenta hotărâre vizează ansamblul utilizatorilor potențiali ai site-ului internet pe care este efectuată această publicare, adică un număr nedeterminat și destul de ridicat de destinatari, și trebuie considerată, în aceste condiții, drept comunicare „publică”, în sensul jurisprudenței citate anterior.

24 Cu toate acestea, astfel cum reiese și dintr-o jurisprudență constantă, pentru a fi calificată drept „comunicare publică”, o operă protejată trebuie să fie comunicată potrivit unei modalități tehnice specifice, diferită de cele utilizate până la acel moment, sau, în lipsă, unui „public nou”, adică un public care nu a fost deja luat în considerare de titularii dreptului de autor atunci când aceștia au autorizat comunicarea publică inițială a operei lor (Hotărârea din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctul 24, Hotărârea din 8 septembrie 2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, punctul 37, precum și Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punctul 28).

25 În speță, este cert că atât comunicarea inițială a operei pe un site internet, cât și comunicarea ulterioară a acesteia pe un alt site internet au fost efectuate potrivit aceleiași modalități tehnice.

26 Părțile din litigiul principal și părțile vizate la articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene care au depus observații scrise nu sunt însă de acord în legătură cu aspectul dacă fotografia a fost comunicată unui „public nou”.

27 Landul Renania de Nord-Westfalia și guvernul italian susțin astfel, întemeindu-se în special pe Hotărârea din 13 februarie 2014, Svensson și alții (C-466/12, EU:C:2014:76), că nu este necesar să se stabilească o distincție între, pe de o parte, comunicarea unei opere prin publicarea acesteia pe un site internet și, pe de altă parte, comunicarea unei asemenea opere prin inserarea pe un site internet a unui hyperlink care trimite la un alt site internet pe care a fost inițial comunicată această operă, fără măsuri de restricționare și cu autorizația titularului dreptului de autor. Astfel, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, opera nu ar fi comunicată unui public nou.

28 În schimb, domnul Renckhoff și guvernul francez, în ședință, precum și Comisia, în observațiile sale scrise, au susținut în esență că jurisprudența menționată la punctul anterior din prezenta hotărâre nu este aplicabilă în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal. În special, comunicarea unei opere prin intermediul nu al unui hyperlink, ci al unei noi publicări a acesteia pe un site internet diferit de site-ul pe care această operă a fost deja comunicată cu autorizația titularului dreptului de autor ar trebui calificată drept „nouă comunicare publică”, având în vedere în special împrejurarea că, în urma acestei noi puneri la dispoziție, titularul respectiv nu mai este în măsură să își exercite puterea de control asupra comunicării inițiale a operei respective.

29 În această privință, trebuie amintit, în primul rând, că dintr-o jurisprudență constantă a Curții reiese că, sub rezerva excepțiilor și a limitărilor prevăzute la articolul 5 din Directiva 2001/29, orice act de reproducere sau de comunicare publică a unei opere de către un terț necesită consimțământul prealabil al autorului său și că autorii dispun, în temeiul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, de un drept cu caracter preventiv care le permite să se

interpună între eventualii utilizatori ai operelor lor și comunicarea publică pe care acești utilizatori ar putea urmări să o efectueze, în scopul de a o interzice (a se vedea în acest sens Hotărârea din 31 mai 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, punctul 30, Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Soulier și Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, punctul 33, și Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punctul 20, precum și jurisprudența citată).

30 Or, un asemenea drept cu caracter preventiv ar fi lipsit de utilitate în ipoteza în care ar trebui să se considere că publicarea pe un site internet a unei opere publicate în prealabil pe un alt site internet și cu autorizarea titularului dreptului de autor nu constituie o comunicare către un public nou. Astfel, o asemenea publicare pe un alt site internet decât cel pe care a fost efectuată comunicarea inițială ar putea avea efectul de a face imposibilă sau cel puțin mult mai dificilă exercitarea de către titular a dreptului său cu caracter preventiv de a solicita încetarea comunicării acesteia, dacă este cazul, prin retragerea operei de pe site-ul internet pe care aceasta a fost comunicată cu autorizația sa sau prin revocarea autorizației acordate anterior unui terț.

31 Astfel, din aceasta ar rezulta că, inclusiv în ipoteza în care titularul dreptului de autor ar decide să nu își mai transmită opera pe site-ul internet pe care aceasta a fost comunicată inițial cu autorizația sa, această operă ar rămâne disponibilă pe site-ul internet pe care a fost efectuată noua postare. Or, Curtea a subliniat că autorul unei opere trebuie să poată pune capăt exercitării de către un terț a drepturilor de exploatare în format digital pe care le deține asupra acestei opere și să îi interzică prin aceasta orice utilizare pe viitor într-un astfel de format, fără a fi necesar să se supună în prealabil altor formalități (a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Soulier și Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, punctul 51).

32 În al doilea rând, articolul 3 alineatul (3) din Directiva 2001/29 prevede în mod specific că dreptul de comunicare publică, prevăzut la articolul 3 alineatul (1) din această directivă, nu se epuizează prin niciun act de comunicare publică sau de punere la dispoziția publicului, în sensul acestei dispoziții.

33 Or, a considera că publicarea pe un site internet a unei opere comunicate în prealabil pe un alt site internet cu autorizația titularului dreptului de autor nu constituie o punere la dispoziția unui public nou a acestei opere ar însemna să se consacre o regulă de epuizare a dreptului de comunicare.

34 Pe lângă faptul că ar fi contrară textului articolului 3 alineatul (3) din Directiva 2001/29, această regulă l-ar priva pe acest titular de posibilitatea de a solicita o remunerație adecvată pentru utilizarea operei sale, amintită în cuprinsul considerentului (10) al acestei directive, iar aceasta chiar dacă, astfel cum a amintit Curtea, obiectul specific al proprietății intelectuale urmărește în special să asigure titularilor de drepturi în cauză protecția posibilității de a valorifica din punct de vedere comercial punerea în circulație sau punerea la dispoziție a obiectelor protejate, prin acordarea unor licențe în schimbul plății unei remunerații adecvate pentru fiecare utilizare a obiectelor protejate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2011, Football Association Premier League și alții, C-403/08 și C-429/08, EU:C:2011:631, punctele 107 și 108).

35 Ținând seama de aceste elemente, este necesar să se considere, în raport cu jurisprudența amintită la punctul 24 din prezenta hotărâre, că publicarea unei opere protejate de dreptul de autor pe alt site internet decât cel pe care a fost efectuată comunicarea inițială cu autorizația titularului dreptului de autor trebuie calificată, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, drept punere la dispoziția unui public nou a unei astfel de opere. Astfel, în asemenea împrejurări, publicul care a fost luat în considerare de titularul dreptului de autor atunci când a autorizat comunicarea operei sale pe site-ul internet pe care aceasta a fost publicată inițial este constituit doar din utilizatorii site-ului, iar nu din utilizatorii site-ului internet pe care opera a fost publicată ulterior fără autorizația titularului menționat sau din ceilalți internauți.

36 Nu are nicio incidență asupra considerațiilor obiective expuse la punctele 29-35 din prezenta hotărâre faptul că, precum în cauza principală, titularul dreptului de autor nu a restrâns posibilitățile de utilizare a fotografiei de către internauți. Astfel, Curtea a avut deja ocazia să amintească că folosința și

exercițiul dreptului prevăzut la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 nu pot fi supuse niciunei formalități (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Soulier și Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, punctul 50).

37 Pe de altă parte, Curtea a considerat, desigur, în special în Hotărârea din 13 februarie 2014, Svensson și alții (C-466/12, EU:C:2014:76, punctele 25 și 26), și în Ordonanța din 21 octombrie 2014, BestWater International (C-348/13, nepublicată, EU:C:2014:2315, punctul 16), în ceea ce privește punerea la dispoziție a unor opere protejate prin intermediul unui link accesibil care trimite la un alt site internet pe care a fost efectuată comunicarea inițială, că publicul vizat de comunicarea inițială respectivă era ansamblul vizitatorilor potențiali ai site-ului în cauză, întrucât, știind că accesul la operele de pe acest site nu era supus niciunei măsuri de restricționare, toți internauții puteau avea acces liber la acestea. Ea a statuat astfel că punerea la dispoziție a operelor respective prin intermediul unui link accesibil, precum cea în discuție în cauzele care se află la originea acestor hotărâri, nu determină comunicarea operelor în cauză către un public nou.

38 Cu toate acestea, jurisprudența menționată nu poate fi aplicată în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal.

39 Astfel, în primul rând, această jurisprudență a fost pronunțată în contextul specific al hyperlinkurilor care, pe internet, trimit la opere protejate, comunicate în prealabil cu autorizația titularilor dreptului.

40 Cu toate acestea, spre deosebire de hyperlinkurile care, potrivit jurisprudenței Curții, contribuie printre altele la buna funcționare a internetului permițând difuzarea de informații în această rețea caracterizată prin disponibilitatea unor cantități imense de informații (Hotărârea din 8 septembrie 2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, punctul 45), publicarea pe un site internet fără autorizația titularului dreptului de autor a unei opere comunicate în prealabil pe un alt site internet cu acordul titularului respectiv nu contribuie în aceeași măsură la un asemenea obiectiv.

41 Astfel, autorizarea unei asemenea publicări, fără ca titularul dreptului de autor să se poată prevala de drepturile prevăzute la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, ar încălca justul echilibru, vizat în cuprinsul considerentelor (3) și (31) ale acestei directive, care trebuie menținut, în mediul digital, între, pe de o parte, interesul titularilor drepturilor de autor și ai drepturilor conexe pentru protecția dreptului lor de proprietate intelectuală, garantată la articolul 17 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, și, pe de altă parte, protecția intereselor și a drepturilor fundamentale ale utilizatorilor unor obiecte protejate, în special a libertății lor de exprimare și de informare, garantată la articolul 11 din Carta drepturilor fundamentale, precum și a interesului general.

42 În acest context, landul Renania de Nord-Westfalia arată că, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, este necesar să se țină seama, în evaluarea comparativă a intereselor existente, de dreptul la educație, enunțat la articolul 14 din Carta drepturilor fundamentale. În special, acțiunea elevei în cauză ar ține de exercitarea dreptului respectiv, întrucât fotografia a fost plasată, în scopuri ilustrative, ca primă pagină a lucrării realizate de aceasta în cadrul unui atelier lingvistic. Însă, în această privință, este suficient să se constate că considerațiile expuse la punctul 35 din prezenta hotărâre, referitoare la noțiunea „public nou”, sunt întemeiate nu pe natura educativă sau nu a ilustrării de către elevă a lucrării sale școlare, ci pe împrejurarea că publicarea acestei opere pe site-ul internet al școlii a făcut-o accesibilă ansamblului vizitatorilor acestui site.

43 În plus, trebuie amintit că, în ceea ce privește căutarea unui echilibru între dreptul la educație și protecția dreptului de proprietate intelectuală, legiuitorul Uniunii a prevăzut, la articolul 5 alineatul (3) litera (a) din Directiva 2001/29, posibilitatea statelor membre de a prevedea excepții sau limitări ale drepturilor prevăzute la articolele 2 și 3 din această directivă în măsura în care este vorba despre o utilizare în scopul unic de ilustrare în cadrul procesului educativ sau al cercetărilor științifice, în măsura justificată de scopurile necomerciale urmărite.

44 În al doilea rând, astfel cum s-a amintit la punctul 29 din prezenta hotărâre, drepturile garantate autorilor la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 au caracter preventiv. Or, în ceea ce privește actul de comunicare pe care îl constituie inserarea pe un site internet a unui hyperlink care trimite la o operă comunicată în prealabil cu autorizația titularului dreptului de autor, caracterul preventiv al drepturilor titularilor este conservat, întrucât autorul are posibilitatea, în ipoteza în care nu mai dorește să își comunice opera pe site-ul internet respectiv, să o retragă de pe site-ul internet pe care a fost comunicată inițial, făcând inutilizabil orice hyperlink care trimite către aceasta. În schimb, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, publicarea pe un alt site internet a unei opere determină o nouă comunicare, independentă de comunicarea autorizată inițial. Ca o consecință a acestei publicări, o astfel de operă ar putea rămâne disponibilă pe acest din urmă site, independent de consimțământul prealabil al autorului și în pofida oricărei acțiuni prin care titularul drepturilor ar decide să nu mai comunice opera pe site-ul internet pe care aceasta a fost comunicată inițial cu autorizația sa.

45 În sfârșit, în al treilea rând, în Hotărârea din 13 februarie 2014, Svensson și alții (C-466/12, EU:C:2014:76, punctele 27 și 28), Curtea, pentru a considera că comunicarea în discuție în cauza care se află la originea acestei hotărâri nu a fost efectuată către un public nou, a subliniat absența vreunei intervenții din partea administratorului site-ului pe care a fost plasat linkul accesibil, care permitea accesul la operele vizate pe site-ul pe care acestea fuseseră comunicate inițial, cu autorizația titularului dreptului de autor.

46 În speță, din decizia de trimitere reiese că utilizatoarea operei în discuție în litigiul principal a făcut o reproducere a acestei opere pe un server privat, urmată de o publicare a acesteia pe alt site internet decât cel pe care a fost realizată comunicarea inițială. Procedând astfel, această utilizatoare a jucat un rol decisiv în comunicarea operei respective către un public care nu fusese avut în vedere de autorul acesteia atunci când a autorizat comunicarea inițială.

47 Având în vedere toate considerațiile precedente, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că noțiunea „comunicare publică”, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, trebuie interpretată în sensul că include publicarea pe un site internet a unei fotografii publicate în prealabil, fără vreo măsură de restricționare care să împiedice descărcarea sa și cu autorizația titularului dreptului de autor, pe un alt site internet.

Cu privire la cheltuielile de judecată

48 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Noțiunea „comunicare publică”, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională, trebuie interpretată în sensul că include publicarea pe un site internet a unei fotografii publicate în prealabil, fără vreo măsură de restricționare care să împiedice descărcarea sa și cu autorizația titularului dreptului de autor, pe un alt site internet.

Semnături

* Limba de procedură: germana.